

N:o 222.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående tillstånd för delägarna i Gullbergs häradsallmanning att sälja viss del däraf; gifven Stockholms slott den 6 maj 1910.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att viss i statsrådsprotokollet angifven del af Gullbergs häradsallmanning i Östergötlands län må af delägarna försäljas till Kungl. Maj:t och kronan under villkor, att vid försäljningen inflytande köpeskilling användes till likviderande af köpesumman för vissa af allmäningsdelägarna inköpta, i statsrådsprotokollet uppräknade hemmansdelar äfvensom att dessa hemmansdelar tilläggas återstående delen af häradsallmänningen samt förenas under gemensam förvaltning med densamma.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oskar Nylander.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 6 maj 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 grefve EHRENSVÄRD,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW.

Departementschefen, statsrådet Nylander, anförde vidare.

Hos Kungl. Maj:t hafva delägarna i Gullbergs häradsallmänning i Östergötlands län i underdånighet anhållit att få försälja den del af häradsallmänningen, som benämnes Mörstorps allmänning, under villkor att de genom försäljningen inflytande medlen användas till inköp af annan mark för att därmed tillöka allmänningens hufvuddel, den så kallade Slumperhultsallmänningen.

Till stöd för ansökningen har anförts, att afståndet mellan hufvuddelen, som omfattade 333,12 hektar, samt den till försäljning föreslagna Mörstorpskogen, som hade en ytvidd af 112,27 hektar, belöpte sig till närmare en nymil; att genom Mörstorpskogens aflägsna belägenhet bevakningen och skogsskötseln ställde sig jämförelsevis dyrbara och

besvärliga, hvarjämte svårigheter mötte för häradsborna att från denna del hämta sina skogsprodukter; att Mörstorpsallmanningen, som på alla sidor utom en gränsade till Gullbergs kronopark, skulle särdeles väl lämpa sig att införlifvas med denna; samt att tillfälle funnes att till allmanningen inköpa skogsmark, som för häradsborna hade ett mera gynnsamt och fördelaktigt läge än den till försäljning föreslagna allmänningsdelen.

Häröfver har domänstyrelsen den 10 december 1908 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid öfverlämnat underdåniga yttranden af vederbörande skogstjänstemän.

Såväl jägmästaren som öfverjägmästaren hafva tillstyrkt bifall till ansökningen, den förre under villkor, att Mörstorpsallmanningen erbjödes statsverket till inköp, och den senare under villkor, att den mark, allmänningsdelägarna komme att för inflytande försäljningsmedel inköpa, omfattade hufvudsakligen skogsmark.

Under åberopande af 5 § i nådiga förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket har domänstyrelsen i sitt underdåniga utlåtande hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen afåta proposition om rätt för allmänningsdelägarna att försälja Mörstorpsdelen under villkor, att denna allmänningssdel i första hand hembjödes kronan till inköp, då dess förening med den angränsande Gullbergs kronopark vore önskvärd, att den genom försäljningen inflytande köpeskillingen förvaltades af Kungl. Maj:ts befallningshafvande för att användas till inköp af annan, hufvudsakligen skogsmark för tillökning af allmänningens hufvuddel samt att, intill dess köpeskillingen därtill användts, den upplupna räntan å densamma årligen finge lyftas af allmänningsstyrelsen till fördelning mellan allmänningsdelägarna.

Till följd af nådig remiss har kammarkollegium den 2 mars 1909 afgifvit underdånigt utlåtande i detta ärende.

Kollegium har härvid till en början meddelat, att ifrågavarande allmänningsdel motsvarade den i 1878 års jordebok för Ljungs socken bland kronoegendomar under allmän disposition, jordlägenheter, upptagna fastigheten Ljung n:r 2, en häradsallmanning, samt att denna fastighet af ålder syntes hafva disponerats såsom häradsallmanning.

Beträffande själfva saken har kollegium anfört, att, då det syntes vara fördelaktigt för allmänningsdelägarna att få utbyta Mörstorpsallmanningen mot annan, lämpligare belägen skogsmark och då det dessutom, med hänsyn till hvad i ärendet upplysts, torde vara önskvärdt att få berörda allmanning tillagd Gullbergs kronopark, funne

sig kollegium böra tillstyrka, att kronan tillöste sig samma allmänning. Då emellertid, jämlikt 5 § i omförmälda nådiga förordning den 26 januari 1894, häradsallmänningar skola, i likhet med kronoparker, bibehållas oförminskade, borde tillika föreskrivas, att af löseskillingen för allmänningssdelen skogsmark eller till skogsbörd tjänlig mark, i värde fullt motsvarande den afhända delen, skulle inköpas för att såsom häradsallmänning disponeras och förvaltas. För att vinna trygghet att så komme att ske, borde löseskillingen icke till allmänningstyrelsen utbetalas, förr än styrelsen visat sig hafva träffat bindande aftal om inköp af annan välbelägen mark.

Under åberopande af hvad sålunda anförts har kammarkollegium i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t i anledning af förevarande framställning täcktes ej mindre uppdraga åt domänstyrelsen att med styrelsen för Gullbergs häradsallmänning träffa aftal om inlösen för kronans räkning af ifrågavarande del af nämnda häradsallmänning för att tilläggas Gullbergs kronopark, än äfven förklara, att, därest sådant aftal komme till stånd och af Kungl. Maj:t godkändes, allmänningstyrelsen skulle inom viss tid, exempelvis två år från den dag, Kungl. Maj:ts nådiga beslut i förevarande ärende meddelats, för löseskillingen inköpa annan välbelägen, genom landtmäteriförrättning i behörig ordning afskild skogsmark eller till skogsbörd tjänlig mark, fullt motsvarande den afhända delen, för att, frigjord från alla penninginteckningar, med häradsallmänningens öfriga del förenas och därvid i likhet med den del af häradsallmänningen, den vore afsedd att ersätta, ikläda sig krononatur, att löseskillingen skulle till allmänningstyrelsen utbetalas först, sedan styrelsen inför Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län visat sig hafva träffat bindande aftal om inköp af annan lämplig mark af ofvan angifven beskaffenhet, samt att för tiden från och med den dag, allmänningssdelen finge af kronan tillträdas, och till dess lösesumman för densamma finge af allmänningstyrelsen lyftas, ränta därå efter 4 procent årligen skulle af statsmedel utbetalas att af vederbörande disponeras på sätt med afseende å allmänningss skogsafkastning förfores.

Efter det kammarkollegium afgifvit ofvan omförmälda utlåtande, har allmänningstyrelsen till jordbruksdepartementet ingifvit utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med ombud för delägarna i allmänningen den 17 maj 1909, hvaraf inhämtas, att ombuden nämnda dag å allmänningssdelägarnas vägnar träffat aftal om inköp till allmänningen af $\frac{1}{4}$ mantal Gillerberga, $\frac{1}{8}$ mantal Flistorp och $\frac{1}{4}$ mantal Slätmon, allt frälse, i Ljungs socken, mot en köpeskillning af tillhoppa

65,000 kronor. I köpeaftalet har härjämte föreskrifvits, bland annat, att tillträdet af ofvannämnda fastigheter skulle äga rum den 14 mars 1910 samt att säljarna icke finge å de försålda fastigheterna afverka skog till afsalu.

I fråga om arealen af de sålunda inköpta hemmanen samt skogstillgångarna å desamma hafva under hand införskaffats upplysningar från vederbörande skogstjänstemän. Af dessa upplysningar framgår, att hemmanen Gillerberga, Flistorp och Slätmon tillhopa innehålla 281,82 hektar, motsvarande mer än dubbla arealen af den till försäljning föreslagna Mörstorpsallmanningen. Af dessa 281,82 hektar utgöras allenast 73,25 hektar af åker och tomt. Hemmanens skogstillgångar åter utgöra tillhopa endast omkring 7,500 kubikmeter, motsvarande ungefär hälften af skogen å förberörda allmänningssdel. Vederbörande jägmästare har emellertid såsom sin åsikt framhållit, att ifrågavarande fastigheters fördelaktiga läge och vidsträckta areal gjorde deras förvärfvande för allmänningssdelägarna önskvärdt, oafsedt hemmanens i förhållande till skogen å Mörstorpsallmanningen mindre rikliga skogstillgångar.

Genom nådigt bref den 26 mars 1909 förordnade Kungl. Maj:t, att vissa Ljungs gods underlydande fastigheter finge för kronans räkning inköpas och förenas med Gullbergs kronopark. Till följd häraf är ifrågavarande allmänningssdel numera på alla sidor omgifven af kronoparken. Då vid detta förhållande försäljning af allmänningssdelen icke lämpligen skulle kunna ske till annan än kronan, har öfverjägmästaren i distriktet på domänstyrelsens föranstaltande låtit verkställa en värdeuppskattning af berörda allmänningssdel för erhållande af en utgångspunkt vid underhandling med allmänningssstyrelsen om inköp för kronans räkning af denna skogstrakt. De beräkningar, som med ledning af uppskattningen verkställts af domänstyrelsen, utvisa, att nettovärdet af allmänningssdelen uppgår till i afrundadt tal 51,200 kronor.

Slutligen ber jag att få meddela, att allmänningssstyrelsen förklarar sig för sin del villig att till kronan försälja allmänningssdelen för nyssnämnda belopp af 51,200 kronor.

Genom den i ärendet förebragta utredningen synes mig framgå, att det skulle för delägarna i allmanningen vara förmånligt att erhålla tillstånd till försäljande af ifrågavarande del af allmanningen. Med hänsyn till bestämmelserna i ofvan nämnda nådiga förordning den 26 januari 1894 läser emellertid ett dylikt tillstånd icke kunna lämnas

utan Riksdagens hörande. Såsom villkor för ett medgifvande i dylik riktning lärer i nu föreliggande fall böra föreskrifvas, att den ifrågasatta försäljningen sker till statsverket. Då, enligt hvad jag inhämtat, allmänningsdelägarna redan tillträdt ofvan omtalade af dem inköpta hemmansdelar i Gillerberga, Flistorp och Slätmon, torde därutöfver inga andra villkor behöfva uppställas, än att köpeskillingen användes till likviderande af köpesumman för de af allmänningsdelägarna inköpta hemmansdelarne samt att dessa hemmansdelar tilläggas återstående del af häradsallmänningen och sammanföras under gemensam förvaltning med densamma.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att ofvan omförmälda del af Gullbergs häradsallmänning må af delägarna försäljas till Kungl. Maj:t och kronan under villkor, att vid försäljningen inflytande köpeskillning användes till likviderande af köpesumman för de af allmänningsdelägarna inköpta hemmansdelarna $\frac{1}{4}$ mantal Gillerberga, $\frac{1}{8}$ mantal Flistorp och $\frac{1}{4}$ mantal Slätmon äfvensom att dessa hemmansdelar tilläggas återstående delen af häradsallmänningen samt förenas under gemensam hushållning med densamma.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna nådigt bifall och förordnade, att proposition i ämnet, af den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:
Herman Schlytern.